

Kuntatalouden tila

Hailitusohjelmaneuvoittelut kevät 2019

Minna Karhunen
@MinnaKarhunen

14.5.2019s

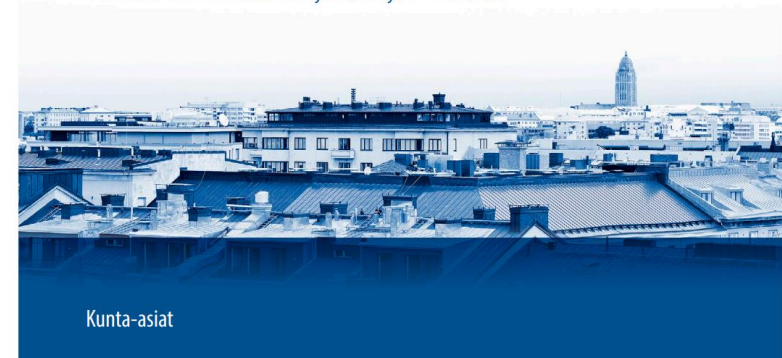
Kuntatalousohjelman nostot keväällä 2019

- Kuntatalous heikkeni selvästi vuonna 2018
- Viime vuosina veroprosenttien nousu hidastunut ja valtionosuudet laskeneet. Valtionosuuksista jo viidennes verotulojen kompensatioita. Kuntien kokonaismenoissa oman työn osuus laskenut. Investoinnit kasvussa.
- Väestö- ja ikärakenteen muutos kasvattaa peruspalveluiden kysyntää keskimäärin 0,5 prosenttiyksikköä. Eri tehtävissä palvelutarve kehittyy eri tavalla.
- Väestökehitys ja siitä seuraava kuntien eriytyminen haastavat kuntataloutta
- Ilman uusia toimenpiteitä kuntataloudessa on tulojen ja menojen kasvava epätasapaino

Kuntatalousohjelma 2020–2023, Kevät 2019

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2019:30

Kuntien ja kuntayhtymien talous, mrd.€

(painelaskelman mukaan)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toimintakate	-27,50	-28,55	-29,42	-30,59	-31,72	-32,90	-34,10
Verotulot	22,55	22,44	23,80	24,56	25,49	26,29	27,05
Käyttötalouden valt.os.	8,54	8,49	8,29	9,28	9,41	9,80	10,23
Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,37	0,32	0,27	0,17	0,08	-0,02	-0,11
Vuosikate	3,96	2,70	2,93	3,42	3,25	3,17	3,06
Poistot	-2,82	-2,74	-2,84	-2,94	-3,04	-3,14	-3,24
Satunnaiset erät, netto	0,14	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Tilikauden tulos	1,28	0,02	0,14	0,53	0,26	0,08	-0,13
Tulorah. korjauserät	-0,53	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41
Tulorahoitus, netto	3,57	2,35	2,57	3,06	2,89	2,81	2,70
Investoinnit, netto	-3,46	-3,84	-4,08	-4,27	-4,35	-4,45	-4,40
Rahoitusjäämä ¹⁾	0,11	-1,48	-1,50	-1,21	-1,45	-1,65	-1,70
Lainakanta	18,42	19,41	20,98	22,25	23,76	25,47	27,23
Rahavarat	6,40	6,02	6,02	6,02	6,02	6,02	6,02

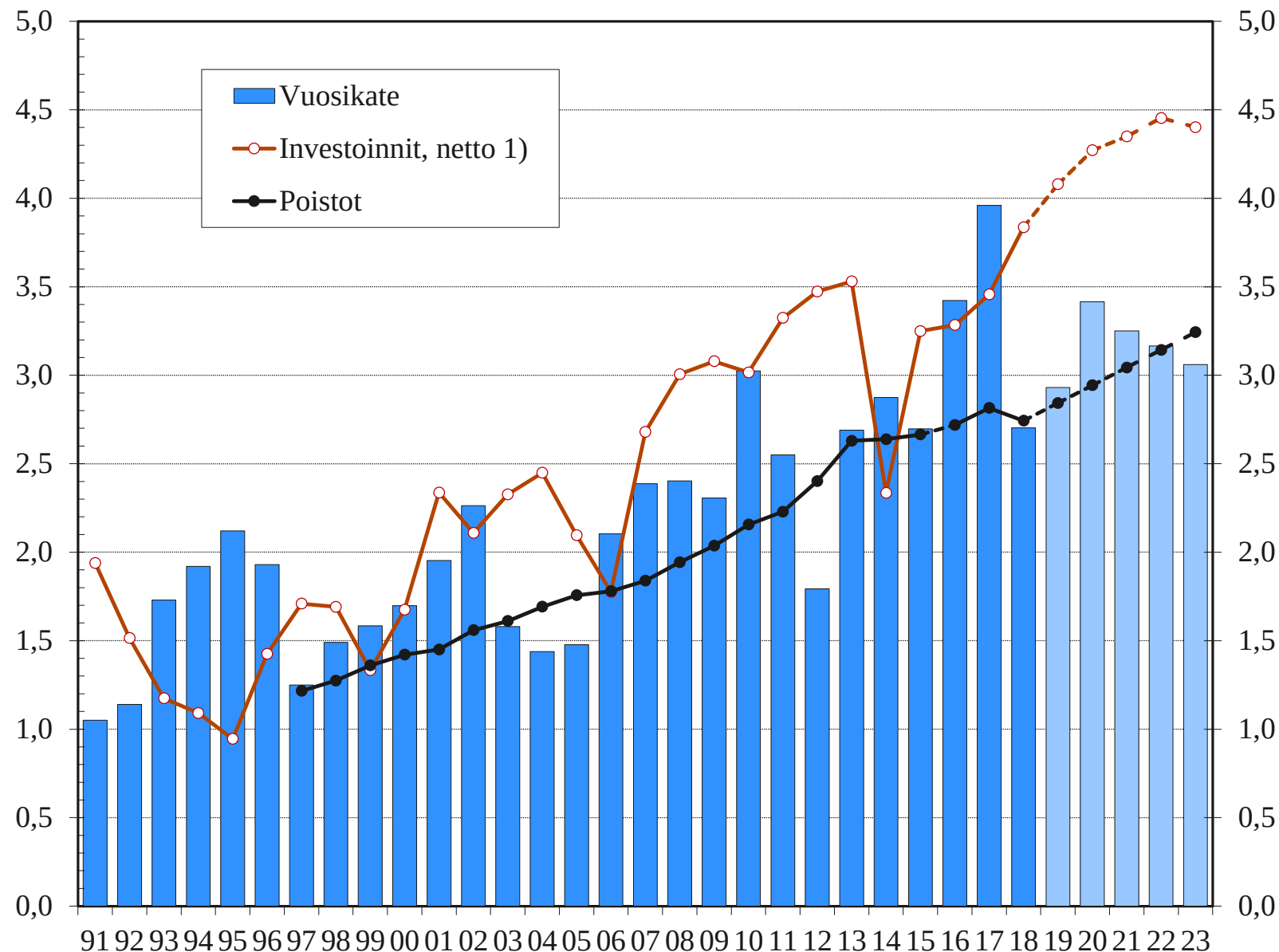
1) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Kuntasektorin vuosikate, poistot sekä investoinnit¹⁾ 1991-2023 (painelaskelman mukaan) mrd.€

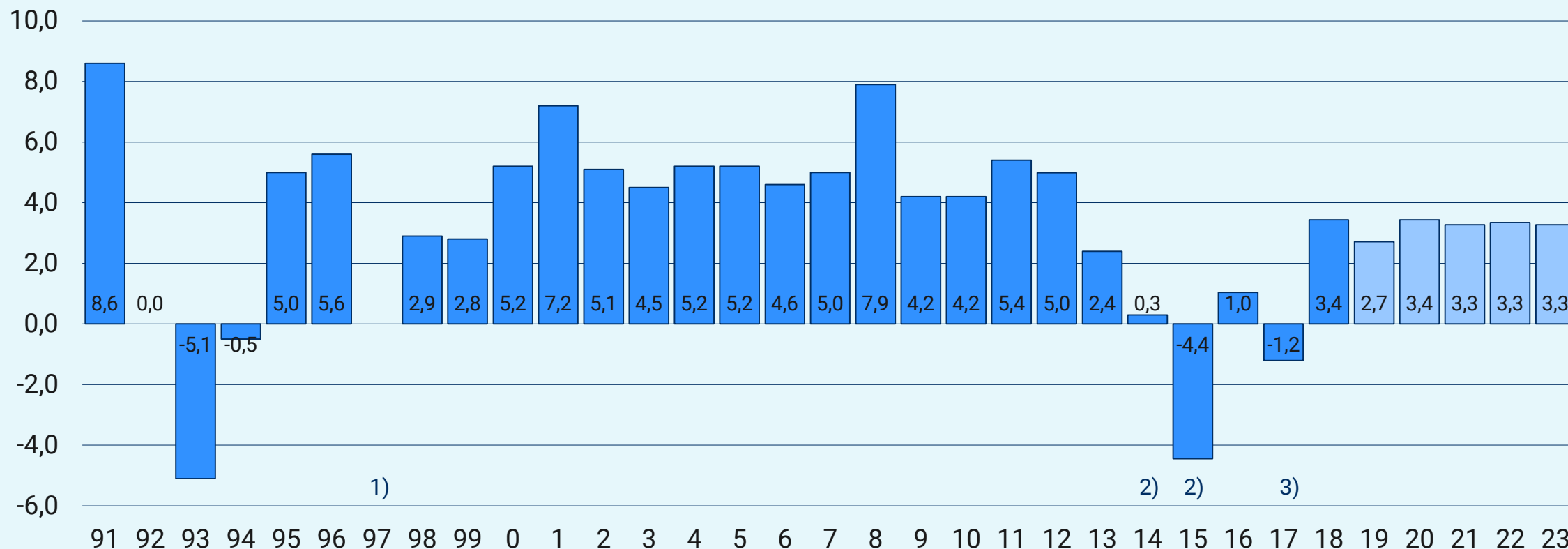
1) Investoinnit, netto =
Käyttöomaisuusinvestoinnit – rahoitusosuudet
– käyttöomaisuuden myyntitulot.

Vuoden 2014 nettoinvestointien tasoon
vaikuttaa kunnallisten liikelaitosten
yhtiöittäminen.

Lähde: Vuodet 1991-2018 Tilastokeskus,
Vuosien 2019-2023 arviot VM 4.4.2019

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit

1) Mm. opetustoimen ylläpitäjämallin johdosta vuosi 1997 ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa

2) Vuosina 2014-2015 toimintamenojen kasvua hidastaa kunnallisten ammattikorkeakoulujen sekä liikelaitosten yhtiöittäminen.

Lisäksi vuonna 2015 menojen tasoon vaikuttaa tilastouudistus. Ilman näitä toimenpiteitä kasvu olisi ollut vuosina 2014 ja 2015 noin 1 %.

3) Vuonna 2017 toimintamenoissa näkyy perustoimeentulotuen maksatuksen ja laskutuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus. Ilman näitä toimenpiteitä kasvu olisi noin 1 %.

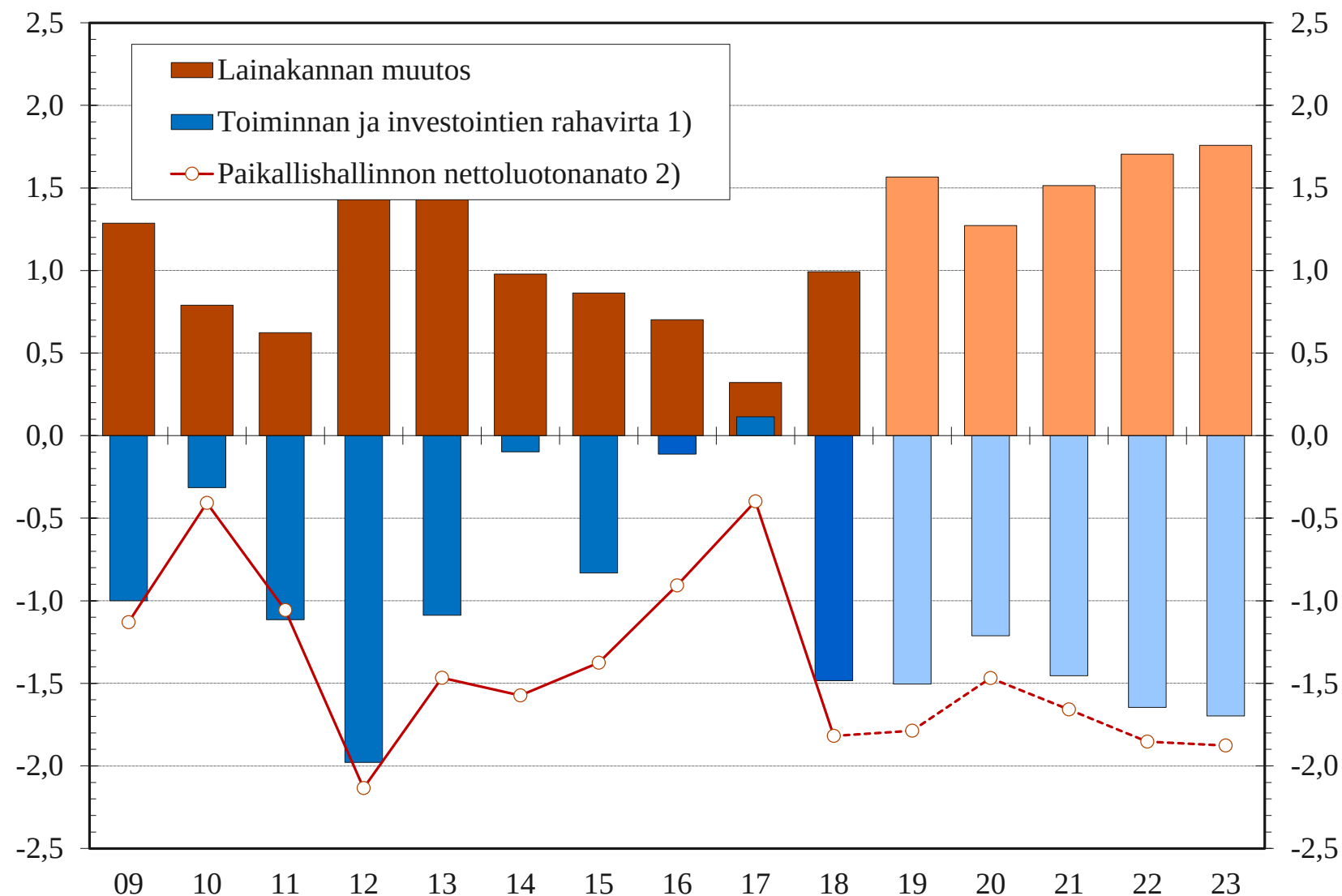
Lähde: Vuodet 2017 ja 2018 Tilastokeskus,
Vuosien 2019-2023 arviot VM 4.4.2019

Kuntasektorin toiminnan ja investointien rahavirta, paikallishallinnon nettoluotonanto sekä lainakannan muutos (painelaskelman mukaan) mrd. €

1) Alijäämäinen (neg.) rahavirta ilmaisee, että menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai lainalla. Ylijäämäinen (pos.) rahavirta ilmaisee, kuinka paljon varoja jää antolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

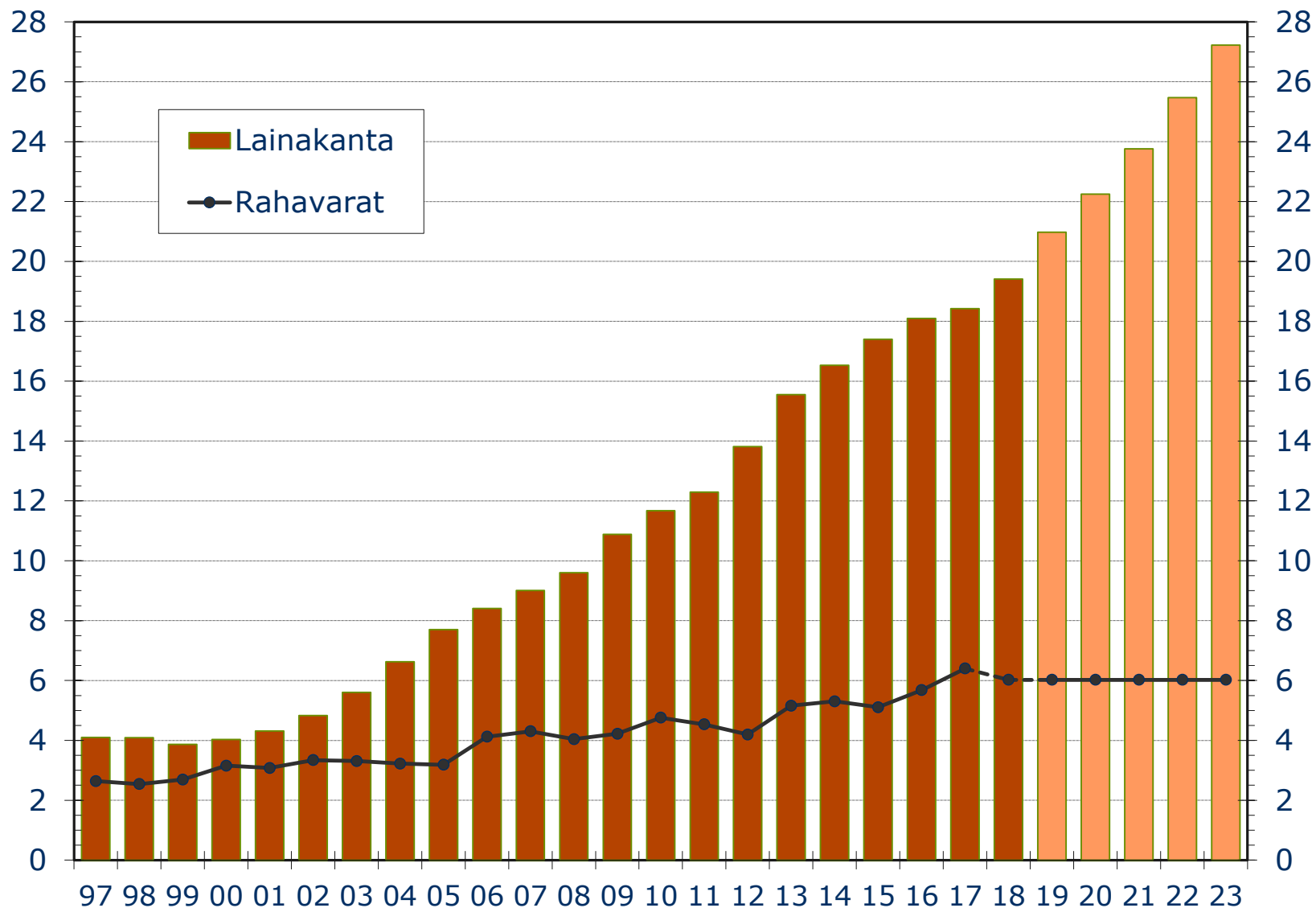
2) Nettoluotonanto kansantalouden tilinpidon mukaan = Paikallishallinnon kokonaistulojen ja kokonaismenojen erotus

Lähde: Vuodet 1991-2018 Tilastokeskus, Vuosien 2019-2023 arviot VM 4.4.2019

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta sekä rahavarat

mrd. €
(painelaskelman mukaan)

Lähde: Vuodet 1991-2018 Tilastokeskus,
Vuosien 2019-2023 arviot VM 4.4.2019

Miten eteenpäin?

1) Vanhat rästit on hoidettava

- **Peruspalvelujen valtionosuus kasvaa v. 2020 voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti 989 milj. euroa johtuen:**
 - Kilpailukyky sopimukseen liittyvä kuntien valtionosuusvähennys lomarahaleikkauksen perusteella poistuu vuonna 2020 (**+315 milj. €**)
 - Lomarahaleikkaukseen liittyvän kaksinkertaisen valtionosuusleikkauksen kompensatio (**+237 milj. €**),
 - Indeksikorotukset voimaan 2020 eteenpäin (määräaikainen laki indeksijäädytyksistä vuosina 2016-2019 päättyy) (**+187 milj. €**),
 - valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta (**+101 milj. €**) sekä
 - verotulomenetysten kompensatioiden kasvusta, jos 2020 kevennetään verotusta (**+215 milj. €**).
- **Nämä eivät vahvista kuntataloutta, mutta lopettavat sen heikentymisen näiltä osin.**

Miten tästä eteenpäin?

2) Mahdollisten uusien ja laajenevien tehtävien sekä verotulomenetysten kompensointi

- Kuntien mahdollisiin uusiin ja laajeneviin tehtäviin on myönnettävä 100 %:n valtionosuusrahoitus voimassa olevan valtionosuuslain mukaisesti. Tämän tulee koskea myös vanhuspalvelujen parantamista.
- Hallituskaudella tehtävien mahdollisten veronkevennysten vaikutukset kuntien verotuloihin tulee kompensoida kunnille, kuten on tehty vuodesta 2003 alkaen.
 - Vähennykset huomioiva ns. efektiivinen veroprosentti on 14,29 v. 2019, kun keskimääräinen kunnallisveroprosentti oli 19,86.
- Kompensoinnit tehtävä verojärjestelmän sisällä tai vähintään erotettava omaksi momentikseen peruspalvelujen vos-momentilta, jossa kompensointien osuus nyt jo yli viidennes.

Miten eteenpäin?

3) Kuntatalouden tasapainottamistavoitteeksi miljardi euroa vaalikauden aikana

- **Vaihtoehdot:** Paikallishallinnon nettoluotonanto supistuu vuoteen 2023 mennessä
 - 0,5 mrd. euroa, jos rahoitusasematavoite -0,5 % BKT:sta
 - 1,1 mrd. euroa, jos rahoitusasematavoite -0,3 % BKT:sta
 - 1,9 mrd. euroa, jos rahoitusasematavoite nolla % BKT:sta
- **Kuntaliitto:** Paikallishallinnon rahoitusasematavoitteeksi tulee asettaa vähintään -0,3 % BKT:sta vuoden 2023 tasossa ja tasapainoa tulee tavoitella viimeistään vuonna 2027.

Miten eteenpäin?

3) Kuntatalouden tasapainottamistavoitteeksi miljardi euroa vaalikauden aikana

Tasapainottamisurakasta selviytyminen edellyttää:

- Kuntien tulopohjan vahvistamista (valtionosuusrahoituksen tasokorotus, vero- ja maksutulojen lisääminen)
- Kuntien liikkumavaraa lakisääteisten palvelujen järjestämiseen on lisättävä. Normeja ja sääntelyä on purettava.
- Kunnilta tämä edellyttää toimintatapojen uudistamista, investointien priorisoimista, vero- ja maksupäätöksiä jne.
- Tasapainottamistavoite edellyttää kuntien ja valtion yhteistä suunnitelmaa sekä toimenpiteiden vaikutusarviointia valtion ja Kuntaliiton yhteistyönä

On päätettävä toimista, jotka vievät
sekä taloutta että asukkaiden
hyvinvointia oikeaan suuntaan.

Finlands framgång skapas lokalt

Kommunförbundet.fi

PB 200, 00101 Helsingfors
Kommunernas hus, Andra linjen 14
00530 Helsingfors

